

2011. március 28. hétfő
Pál első levele a korinthusiakhoz 4,1–5
Dr. Herczeg Pál

Isten titkainak sáfárai

^{4,1}Úgy tekintsen minket minden ember, mint Krisztus szolgáit és Isten titkainak sáfárait. ^{4,2}Márpedig a sáfároktól elsősorban azt követelik, hogy mindegyikük hűségességnek bizonyuljon. ^{4,3}En pedig a legkevésebbé sem törődöm azzal, hogy ti hogyan ítéltetek felettem, vagy más emberek hogyan ítéltetek egy napon; sőt magam sem ítélekem önmagam felett. *más emberek:* Szó szerint: *emberi nap* ^{4,4}Mert semmi vádat nem tudok önmagamra mondani, de nem ez tesz igazzá, mert aki felettem ítéltetik, az Úr az. ^{4,5}Egyáltalában ne ítéltetek azért addig, míg el nem jön az Úr. Ő majd megvilágítja a sötétség titkait, és nyilvánvalóvá teszi a szívek szándékait, és akkor mindenki Istentől kapja meg a dicséretet.

Amit a textusról tudni kell:

- exegetikai megjegyzések
- teológiai összefüggések feltárása

Az első 3 rész általános, elvi problémái után jobban koncentrálnak az apostol a saját személyére és Korinthusra. Két kifejezést alkalmaz önmagára és társaira, a korábbi *diakonos* mellett a *hypéretés* és *oikonomos* szót. A *hypéretés* több jelentésű kifejezés. A kommentárok szívesen használják az evezős szolga, rabszolga fogalomra, külön kiemelve, hogy az alárendelt, megkötözött helyzet, szerep – miközben a

kormányos irányítja a hajót. Ugyanakkor Bauer szótárában ezt így nem találjuk, hanem ő párhuzamokra hivatkozik: ez volt Márk „beosztása” Pál és Barnabás mellett az ApCsel 13,5-ben (ott is van érdekes apparátusbeli variáció), és ez a zsinagóga-szolga jelzője a Lk 12,42-ben. Egyéb jelentése: segítség, segéd, asszisztens a felül vagy elől állók mellett Az *oikonomos* megszokott fordítása pedig a *sáfár*, a házigazda megbízottja, akinek a rendre és feladatokra figyelnie kell. Talán ennek köszönhető, hogy az új fordításban toldalékként olvassuk: *elsősorban* azt követelik tőle... – ez így nincsen a görögben kiemelve. Hangsúlyosabb is enélkül a kijelentés: azt követelik meg tőle. Egyébként a mondat kezdő szava, a görög *bóde* helyett javasol az apparátus *ho de* változatot (ami pedig megkívántatik...). A magyarázók az első, kodifikált változatot tartják jónak: „egyébként”, „márpedig”, vagy „ebben az esetben” (Bolyki János). Nyilvánvaló a mondat súlya: a sáfár függése és minősítése kizárólag a gazdától meghatározott. Ez azért fontos, mert az előzőekből kiderült, hogy a gyülekezetben szívesen minősítenek saját ízlésük, vágyuk, bölcsességük szerint. Ezért tiltakozik az apostol, hogy számára az emberi minősítés mellékes.

Ismét szép stílusfordulat, hogy arra hivatkozik: egy napon – mégpedig emberi napon – ugyan ítéltetnek felette, de már korábban említette a 3,13-ban *ama napot*, Isten ítélete napját. Számára ez az egyetlen hiteles fórum. Annyira, hogy még a saját önmegítélése sem számít döntőnek, jóllehet semmit sem tud magára (tudniillik rosszat, tudatosan elkövetett bűnt.) A *synoida* kifejezés együtt-tudást jelent: valamilyen objektív mértékhez, ez esetben Isten akaratához kell hozzá mérnie a maga életét (A szó egyik derivátuma a *synéidésis*, lelkiismeret!). S bár lelkiismerete nem vádolja, nem ebben van megigazulása. Kiss Sándor szerint a perfektum passzívum azt fejezi ki: Isten megigazító tette a múltban már végrehajtott, de a jelenben is érvényes hatályú (*dedikaiómai* görögül).

Egyébként az *anakinó* ige nem bírói processzusra utal, hanem csak vélekedést, (talán csak minősítést) fejez ki. Ugyanígy a megigazultság sem végleges felmentés itt, csupán a végső ítélet feltétele alatt érvényes. Éppen azért addig – idő előtt! – nem lehet egymásról végérvényes minősítést tenni. Vannak ugyanis a sötétségnek mélységei (*keripta tou skotous*), a szívnek eddig rejtett szándékai, melyek majd Isten előtt nyilvánvalóvá lesznek, vö. 2Kor 5,10.

Felhívom a figyelmet a stílus szépségére is. A 2. részben is szerepelt az Isten *misztériuma*, (2,7) és itt is Isten misztériumának megbízott kezelői az apostolok. Ez, ha időlegesen rejtett is, de öröndetes, és kinyilvánítva üdvözítő. Ami azonban az emberben lakik, rejtetten lapul, az a sötétség titka, és a szívnek nyilvánosságra hozandó szándéka. Az egyik kifejezés ünnepélyes, a másik baljóslatú.

A *hypéretés* és *oikonomos* végzi a munkáját, szolgálja a misztériumot, jutalma a megigazítás. Ezért tud jó lelkiismerettel élni és szolgálni az apostol.

Prédikációvázlat

Sokakról sok mindent elmondott az előzőekben az apostol. Minősített és vádolt, ha kellett, beszélt bölcsességről és bolondságról, kiskorúakról, pártoskodókról, építőkről és kiválasztottakról. Mind az eszméket, mind a személyeket illetően változatos az arcképcsarnok. Gondolatok, vélemények, vádak kaotikus kavalkádja ez. Most eljött az ideje, hogy egyértelműen, őszintén önmagáról és munkatársairól adjon képet és vallomást. Ennek örökre szép megfogalmazása a mai textus.

Nem az a kérdés egy igehirdetőről, hogy ékesszóló-e? Hogy a megjelenése mennyire sugároz erőt, egészséget (vö. Gal levél). Még csak nem is a kérdés, hogy mennyi önbizalom vagy félelem van benne különben (ApCsel 18). Ami igazán meghatározza személyét és feladatát, az a *Krisztus szolgálója* kifejezés, és az *Isten titkainak sáfára* feladat.

Itt most lehet érvényesíteni azt, amit az exegézisben a *hypéretés*-ről említettem. Valaki szól és cselekszik a világ kezdetétől annak végéig. Ha elhívottja vagyok, akkor szolgálnom kell. „Kezére kell dolgoznom”, „segíteni” kell – bármennyire is használhatatlanok ezek a kifejezések, hiszen a szavak és tettek a keresztyén ember szavai és tettei) alanya mindig is a bennünk lakozó és munkálkodó Úr. De magamat Őmellé kell állítanom, szavait továbbadnom, tetteit utánoznom, úgy kell élnem, hogy igazából Ő él bennem...

Titkainak sáfára kell, hogy legyek. A misztériumot Isten az övéinek megismerteti, kijelenti. Ezzel kell nekünk gazdálkodnunk, továbbadnunk, mint hűséges embereinek, szolgáinak. Hiszen van, hogy a gazda – úgy tűnik – távol van. De a „háztartásnak”, az üdvtörténetnek mennie kell. Ebben van a sáfárnak óriási feladata.

Van rá fogadókészség az emberek között? Értékelik? Minősítik? Persze nem mindegy a szolgáinak. De a feladata „felülkínálja”, felülbírálja, mellékké teszi az emberi minősítést. Egyedül a gazdára, Istenre kell – a saját küldetését tekintve – figyelni. Persze hogy nem mellékes az emberekkel való kapcsolat sem, de nem a küldetése tartalmát illetően! Az „itt állok, másként nem tehetek” lutheri álláspont nem csökönység, hanem a küldetésstudat hűséges megélése.

Persze nem mellékes az sem, hogy önmagunkkal hogyan állunk? Boldog ember az, aki jó lelkiismerettel tekinthet életére – amennyiben ez egyáltalán expressis verbis kimondható. Pálnak is van erős önvallomása, (benne kegyetlenül erős kritika is a Róm 7-ben.) Ugyanakkor tudván tudnunk kell: nem ezúton vagyunk megigazítottak. (Megemlíthető: az ember igazából nem megigazul, hanem megigazítatik!)

Igazi minősítésünk ama végső napon történik. Ahol netán velünk is megtörténik, hogy a „nyugodt lelkiismeretünk” ellenére Isten előtt előjönnek a sötétség titkai és szívünk rejtett szándékai. Vajon ekkor a tanúsított hűség beszámíttatik Isten előtt? Leplezetlenül kell odaállnunk Krisztus ítélőszéke elé – mi lesz a végső egyenleg?

Pálról szóltam – magunkról szóltam. Korinthusról szóltam és a mai gyülekezetről szóltam. Az apostol reménységéről szóltam, mindnyájunk reménységéről szóltam. És nemcsak az igehirdető, katechéta stb. szerepéről, feladatáról szóltam, hanem mindnyájunkéról. Mert aki elhívott bennünket, el is végzi majd rajtunk akaratát.